

“สิทธิ-หน้าที่”

พลเมืองไทย... ไม่ทนต่อการทุจริต

ทุกครั้งที่ประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับใหม่ นั้นหมายความว่า ขอบเขตแห่งสิทธิและหน้าที่ของพลเมือง ในยุคนั้น อาจมีรายละเอียดตามบทบัญญัติของกฎหมายที่แตกต่างกัน สำหรับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ยังคงเห็นหน้ากำหนดสิทธิ-หน้าที่ของพลเมืองอย่างเข้มข้น เพื่อขับเคลื่อนการมีส่วนร่วมภาคประชาชน ในการรักษาผลประโยชน์ของชาติ

นับเป็นครั้งแรกที่รัฐธรรมนูญได้กำหนดให้ประชาชนคนไทยทุกคนมีหน้าที่ชัดเจนเกี่ยวกับการต่อต้าน การทุจริต โดยกำหนดไว้ในหมวดที่ 4 “...บุคคลมีหน้าที่ ไม่ร่วมมือหรือสนับสนุนการทุจริตและประพฤติมิชอบ ทุกรูปแบบ” นอกจากนี้ ยังกำหนดในหมวดที่ 5 หน้าที่ของรัฐว่า “รัฐต้องส่งเสริม สนับสนุน และให้ความรู้ แก่ประชาชนถึงอันตรายที่เกิดจากการทุจริตและประพฤติมิชอบทั้งในภาครัฐและภาคเอกชน และจัดให้มีมาตรการและกลไกที่มีประสิทธิภาพ เพื่อป้องกันและจัดการทุจริตและประพฤติมิชอบดังกล่าวอย่างเข้มงวด รวมทั้งกลไกในการส่งเสริมให้ประชาชนรวมตัวกัน เพื่อมีส่วนร่วมในการรณรงค์ให้ความรู้ ต่อต้านการทุจริต หรือชี้เบาะแส โดยได้รับความคุ้มครองจากรัฐตามที่กฎหมายบัญญัติ”

สิทธิของภาคประชาชน/ชุมชน ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ถูกกำหนดและปรากฏ ให้เห็นเป็นลายลักษณ์อักษรอยู่ในหลายมาตรา ซึ่งจะช่วยเหลือเสริมแรงให้ประชาชน/ชุมชน ทุกพื้นที่มีส่วนร่วมในการป้องกัน และจัดการทุจริตแบบเชิงรุกได้มากขึ้น เพื่อสร้างสังคมที่ไม่ทนต่อการทุจริต

มาตรา 41 บุคคลและชุมชนย่อมมีสิทธิ⁽¹⁾ ได้รับทราบและเข้าถึงข้อมูลหรือข่าวสารสาธารณะ ในครอบครองของหน่วยงานของรัฐตามที่กฎหมาย บัญญัติ (2) เสนอเรื่องราวร้องทุกข์ต่อหน่วยงาน ของรัฐและได้รับแจ้งผลการพิจารณาโดยรวดเร็ว และ (3) พ้องหน่วยงานของรัฐให้รับผิดชอบ เนื่องจากการกระทำ หรือการละเว้นการกระทำของข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยงานของรัฐ

มาตรา 43 (3) ใจความสำคัญของมาตรานี้ ช่วยสนับสนุนให้บุคคลและชุมชนสามารถใช้สิทธิ ของตนรักษาผลประโยชน์สาธารณะที่พึงได้รับอย่าง เต็มที่ กล่าวคือ บุคคลและชุมชนย่อมมีสิทธิเข้าชื่อกัน เพื่อเสนอแนะต่อหน่วยงานของรัฐให้ดำเนินการใด อันจะเป็นประโยชน์ต่อประชาชนหรือชุมชน หรือ งดเว้นการดำเนินการใดอันจะกระทบต่อความเป็นอยู่ อย่างสงบสุขของประชาชนหรือชุมชน และได้รับแจ้ง ผลการพิจารณาโดยรวดเร็ว ทั้งนี้ หน่วยงานของรัฐ ต้องพิจารณาข้อเสนอแนะนั้น โดยให้ประชาชน ที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการพิจารณาด้วยตามวิธีการ ที่กฎหมายบัญญัติ

มาตรา 50 (10) บุคคลมีหน้าที่ ไม่ร่วมมือ หรือสนับสนุนการทุจริตและประพฤติมิชอบทุกรูปแบบ เมื่อกฎหมายระบุว่าเป็นหน้าที่ ไม่ว่าใคร ก็ตามจะปฏิเสธมิได้ว่าตนไม่รู้ หรือเผลอไป เกี่ยวข้องกับกระบวนการทุจริต...เพราะคิดว่า ไม่เป็นไร ใครๆ ก็ทำกัน ไม่ได้คิดงาด

มาตรา 41

บุคคลและชุมชนย่อมมีสิทธิ

1. รับทราบและเข้าถึงข้อมูลหรือข่าวสารสาธารณะ ในครอบครองของหน่วยงานของรัฐ
2. หน่วยงานของรัฐและได้รับแจ้งผลการพิจารณาโดยรวดเร็ว
3. พ้องหน่วยงานของรัฐให้รับผิดชอบ

มาตรา 43 (3)

บุคคลและชุมชนสามารถใช้สิทธิ

บุคคลและชุมชนย่อมมีสิทธิเข้าชื่อกัน เพื่อเสนอแนะต่อหน่วยงานของรัฐให้ ดำเนินการใดอันจะเป็นประโยชน์ต่อประชาชน หรือชุมชน หรืองดเว้นการดำเนินการใด อันจะกระทบต่อความเป็นอยู่อย่างสงบสุข ของประชาชนหรือชุมชน และได้รับแจ้งผล การพิจารณาโดยรวดเร็ว ทั้งนี้ หน่วยงาน ของรัฐต้องพิจารณาข้อเสนอแนะนั้น โดยให้ ประชาชนที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการ พิจารณาด้วยตามวิธีการที่กฎหมาย บัญญัติ

มาตรา 50 (10)

หน้าที่ของปวงชนชาวไทย

บุคคลมีหน้าที่ ไม่ร่วมมือหรือสนับสนุน การทุจริตและประพฤติมิชอบทุกรูปแบบ

อย่างไรก็ตาม การขับเคลื่อนสังคมที่ไม่ทนต่อการทุจริต จำเป็นต้องพึ่งพาความร่วมมือจากภาคประชาชนควบคู่กับการดำเนินงาน ของภาครัฐในการปฏิบัติตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายอย่างเคร่งครัดด้วย ซึ่งรัฐธรรมนูญฉบับล่าสุดนี้ ได้กำหนดหน้าที่ของรัฐไว้หลายประการ ให้เื้อื่อต่อการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี โดยคำนึงถึงสิทธิของประชาชน ประโยชน์สูงสุดของประชาชน ความมั่นคงของรัฐและประโยชน์สาธารณะ ที่ประชาชนทุกคนพึงได้รับ